KAITSEJÕUDUDE PEASTAAP

Tõnis Saar
Riigikontroll

Teie 21.01.2005 nr OSII-2-7.1/05/103

Meie 08.02. 2005 nr SAO-9.1-5/1255

Kontrolliaruande eelnõu „AS-i E-Arsenal majandustegevus aastatel 2003 – 2004"

Austatud härra Saar

Kaitsejõudude Peastaap on huvitatud kodumaise relvatööstuse olemasolust ning arendamisest. Samas leiame, et selline tegevus peab olema riigile ka majanduslikult otstarbekas. Kaitsevägi on huvitatud AS-i E-Arsenal toodangu ostmisest juhul, kui see on kvaliteetne ning seda pakutakse konkurentsivõimelise hinnaga.

Riigikontrolli auditi eelnõus tuuakse AS-i E-Arsenal majandusraskuste tekkimise ühe põhjusena hankeplaani vastuvõtmise hilinemist, mille tõttu ei olnud ettevõttele võimalik esitada tellimusi I kvartali jooksul, põhjustades sellega majandustegevuse puudumise.

Peame selgituseks märkima, et hankeplaani koostaja Kaitsejõudude Peastaap on järgmise aasta hankeplaani esitanud kaitseministrile kinnitamiseks alati veel eelnenud aastal ning ei ole seega vastutav hankeplaani vastuvõtmise hilinemise eest.

Põhjusteks, miks kaitsevägi on 2004. aastal AS-ilt E-Arsenal tavapärasest vähem tooteid ostnud, on konkreetsete vajaduste puudumine, juba piisava laotagavara olemasolu (nt lõhkepaketid), varem ostetud toodete ebapiisav kvaliteet (nt õppe-roomikumiinid) või konkurentidega võrreldes oluliselt kõrgem hind (nt pauk-padrunid).

Kaitsevägi on huvitatud eelkõige piisava relvastuse remondi-, hooldus- ning konserveerimisteenuse osutamise võimekuse olemasolust Eestis ning meil puudub eelistus ettevõtete või nende omanike osas, kes nimetatud teenuseid osutavad. Kaitseväe seadusejärgseks kohustuseks on lähtuda teenuse tellimisel soodsatest tingimustest, teenuse hinnast ja kvaliteedist.

KJPS Nº 0011502

Juhkentali 58
15007 TALLINN
Registrikood 70006263

Tel: 717 1000
Faks: 717 1158
E-post: mil@mil.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 09.02.05 Reg nr OSII-2-7.1/05/103

Rahandusministeerium
a/a 10220004799019
Kaitsejõudude Peastaabi
viitenumber 2100011120

Juhul, kui AS E-Arsenal jätkab oma tegevust riigile kuuluva ettevõttena, peame vajalikuks kaasata ettevõtte nõukogusse ka Kaitsejõudude Peastaabi esindaja.

Lugupidamisega

Alar Laneman
kolonel
Kaitsejõudude Peastaabi ülem

Karl Taklaja 7171445 karl.taklaja@mil.ee

KAITSEMINISTEERIUM

Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Teie: 21.01.2005 nr OSII-2-7.1/05/104

Meie: 04.02.2005 nr 1.1-100/7065

Vastus kontrollaruande eelnõule "AS E-Arsenal majandustegevus aastatel 2003-2004"

Täname Teid ja kogu auditi meeskonda AS-i E-Arsenal 2003-2004.a majandustegevuse kontrolli läbiviimise eest. Koostatud arvamus aitab kindlasti kaasa AS-i E-Arsenal raamatupidamise täiustamisele ja oma edaspidises tegevuses arvestame Teie poolt välja toodud märkuste ja tähelepanekutega. Oleme nõus Teie poolt toodud järelduste ja soovitustega, et aktsiaseltsi tegevuses on vaja viia läbi radikaalsed muudatused. Samuti kaalume väga tõsiselt punktis 5 toodud ettepanekut.

Jaak Jõerüüt
Minister

Varmo Ronk
71 70 066

KM 141321

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 08.02.05 Reg nr 0511-2-74/05/04-2

Sakala 1
15094 Tallinn
Reg nr 70004502

Tel 717 0022
Faks 717 0001

Eesti Ühispank
a/a 10052032216004
kood 401

E-ARSENAL

Tõnis Saar
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Seisukohtade esitamine 14.03.2005 nr 01-8/ 12

Väga austatud hr Tõnis Saar

Vastavalt Teie kirjale nr OSII-2-7.1/05/102, 21.01.2005.a esitab AS E-Arsenal nõukogu ja juhatus oma seisukohad Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu "AS E-Arsenal majandustegevus aastatel 2003 – 2004" kohta ning arvamuse kontrollaruandes esitatud nõukogu ja juhatust puudutavate ettepanekute suhtes.
Samuti esitame Teile ülevaate aksepteeritavate ettepanekute rakendamiseks kavandatud abinõudest.

Lugupidamisega

Jüri Tümanok
Juhatuse esimees

Lisa: AS E-Arsenal nõukogu ja juhatuse seisukohad Riigikontrolli aruande " E-Arsenal majandustegevus aastatel 2003 – 2004" eelnõu kohta ning seal esitatud ettepanekute rakendamiseks kavandatavatest abinõudest.

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 14.03.05 Reg nr OSII-2-7.1/05/102-3

E-Arsenal
Reg. nr. 10057490
KMKR nr. EE100177891

Erika 4
10416 Tallinn
Eesti

Tel. +372 6679 400
Fax +372 6679 401
e-arsenal@e-arsenal.ee

A/a 10002032489001
Ühispank
kood 401

AS E-Arsenal nõukogu ja juhatuse seisukohad Riigikontrolli kontrollaruande OSII-2-5/05/03 21.01.2005 „AS E-Arsenal majandustegevus aastatel 2003-2004" kohta ning ülevaade seal esitatud ettepanekute rakendamiseks kavandatavatest abinõudest

1. AS E-Arsenal nõukogu ja juhatuse seisukoht Riigikontrolli aruande eelnõust.

Edaspidi kasutatakse Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu asemel väljendit „Aruanne".

1.1 Üldine nõukogu ja juhatuse seisukoht.

AS-is E-Arsenal teostatud Riigikontrolli aruandes toodud märkused vigade kohta on valdavas osas õigustatud. Aruandes toodud ettepanekud edasise tegevuse kohta ühtivad suures osas nõukogu ja juhatuse poolt läbi arutatud seisukohtadega ja ettepanekutega. Nõukogu on teinud vastavad vajalikud otsused. Otsustele vastavad tegevused on juhatuse poolt, kas tehtud või käivitatud ning seda juba mitmes osas enne Riigikontrolli poolt teostatud kontrolli algust.
Samas esitab nõukogu ja juhatus täpsustusi ja selgitusi aruandes toodud faktide ja hinnangute kohta.

1.2 Täpsustused ja selgitused aruandes toodu kohta.

Nõukogu ja juhatus täpsustab ja annab lisaseletusi järgmiste punktide osas.

1.2.1. Aruande kokkuvõtte olulisemad tähelepanekud ja järeldused, I lõik.

- *Aktsiaseltsi akumuleerunud kahjum alates tema moodustamisest on 2004.aasta lõpu seisuga (auditeerimata andmetel) ca 5,4 miljonit krooni*[1].

Nõukogu ja juhatus on nõus, et AS E-Arsenal põhitegevus on tootnud kahjumit. Siinkohal täpsustaksime andmeid. AS E-Arsenal raamatupidamise andmetel on ettevõtte akumuleeritud kasum alates tema moodustamise hetkest 2004 aasta lõpuni 3,55 milj kr. Antud kasum sisaldab ka 2003 aastal teostatud hoonete ümberhindlusest tekkinud kasumit 6,05 milj kr. Seega on ettevõtte tegevuse akumuleerunud kahjum alates loomisest kuni 2004 a. lõpuni (ilma hoonete ümberhindlusest tekkinud kasumita) ca 2,5 milj kr.

[1] Justiitsministeeriumi Registrikeskuse andmetel

1.2.2 Aruande kokkuvõtte olulisemad tähelepanekud ja järeldused VII lõige

AS-i E-Arsenal strateegilised eesmärgid 2003. ja 2004. aastaks on Riigikontrolli seisukohalt olnud liiga kõrged ja ebareaalsed. Kaitseministeerium ei ole vajalikus ulatuses suunanud aktsiaseltsi tegevust. Nõukogu ja juhatus ei ole võtnud tarvitusele piisavalt meetmeid, et põhitegevuse kaudu parandada aktsiaseltsi finantsseisundit**.*

* Antud allakriipsutatud väite osas on vaja täpsustada järgmist.
Mitte kõik 2003 ja 2004 strateegilised eesmärgid ei olnud seadmise hetkel liiga kõrged ja ebareaalsed. Näiteks seati 2003 aastal lisaks käibele ka muid strateegilisi eesmärke, millest osa täideti. Esile võib tuua:

- ekspordi alustamine (saime tellimuse Soome Lõhkematerjalide tehaselt ja osalesime Läti Kaitsejõudude riigihankel. Võitja selgus 2004 aastal),
- ettevõte toodab kasumit (2003 a. oli kasumis),
- kvaliteedi juhtimissüsteemi juurutamine vastavalt ISO 9000 - le. (kehtestati septembris 2003),
- positiivne rahakäive äritegevusest (tegelikult oli 2003 aasta äritegevuse rahakäive positiivne 797 tuh kr.),
- netokäive ühe töötaja töötunni kohta on enam kui 137 kr (tegelikult oli 165 kr/h).

Liiga kõrgeteks osutusid käibe osas püstitatud eesmärgid.

** Antud allakriipsutatud väite osas on järgmine kommentaar.
Vastavalt strateegilisele plaanile ja igaaastasele tegevusplaanile oli vaja müügitulu suurendada pürotehnikas - uute toodete arendamise ja uutele turgudele sisenemisega ning samuti ka masinaehituses - Eesti turule sisenemisega. Nii 2003 kui ka 2004 aastal sellega ka tegeleti. 2003 aastal sai AS E-Arsenal pürotehnika vallas esimesed tellimused Soomest, 2004 aastal sai ettevõte esimese tellimuse samas vallas Läti Kaitsejõududelt ja samuti süvenes koostöö Soome pürotehnikat tootva tehasega. Pürotehnika eksport kasvas 2004 aastal võrreldes 2003 aastaga 47 korda ja oli 2004 aastal 940 tuh kr. Masinaehituse ja metallitööde müük kasvas 2004 aastal võrreldes 2003 aastaga 5,4 korda ja oli 2,16 milj kr. Uutele turgudele sisenemine nõuab aga aega ja täiendavaid lisakulutusi. Samas vähenesid Kaitseministeeriumi tellimused kiiremini, kui uutelt turgudelt lisandus täiendav käive.

1.2.3 Aruande kokkuvõtte olulisemad tähelepanekud ja järeldused, XII lõige

Mõnigatel juhtudel on raha kulutatud ebaperemehelikult või vastuolus seaduste sätetega.

- *Vaatamata AS E-Arsenali järjest süvenevale kahjumile ja tootmise vähenemisele ei ole personalikulud vähenenud. Vaatamata toodangu mahu vähenemisele on palgakulud püsinud ligikaudu samal tasemel.*

Allakriipsutatud väidetega ei saa täiel määral nõustuda ning need vajavad järgnevat täpsustamist.

Oletada võib, et antud väited käivad 2004 aasta kohta.
2002 ja 2003 aasta kogemus näitas, et tellimuste laekumine Kaitsejõududelt toimub aprillikuus või pisut hiljem. Niisiis on tellimuste vähesus Kaitsejõududest aasta alguses tavapärane. Seega peab ettevõte olema suuteline täitma aasta tellimuste mahud aasta teisel poolel 6-9 kuuga.
Eestis ei õpetata välja pürotehnikuid ja relvaremondilukkseppi.
Kuna puudub võimalus tagada, et väljaõpetatud kaadrit nimetatud ametikohtadele on võimalik tööturult leida 3 kuu pärast, ei ole mõistlik tööde mahu ajutisel vähenemisel nimetatud ametikohtadelt (pürotehnik, pürotehnik-koostaja, relvaremondilukksepp) töötajaid koondada. Uute inimeste väljaõpetamine aga eelpoolmainitud valdkondades võtab aega ligi 3-12 kuud ning on seotud suurte koolituskuludega.
Kuna tööülesanded nimetatud valdkondades on erinevad, puudub võimalus panna pürotehnikuid ajutiselt tegema relvastuse remondiga seotuid töid ning vastupidi.
Tööde mahu ajutisel vähenemisel ei saa ka koondada tehnolooge, konstruktoreid ja keemiainsenere, kuna uute spetsialistide tööle võtmine ja välja koolitamine võtab aega 1-3 aastat. Nende töötajate koondamine tähendab praktiliselt ettevõtte tegevuse lõpetamist.
Samas on ettevõte praegune juhtkond kogu tegutsemise vältel pidevalt koondanud töötajaid, et olla personali arvu, kvalifikatsiooni ja kulude osas ajakohane. 2001 aasta oktoobris oli AS-is E-Arsenal tööl 85 inimest. 2003 aasta lõpus oli tööl 60 inimest. 2004 aastal koondati 11 töötajat. Tööde lisandumisel teisel poolaastal võeti osa koondatud töötajad tagasi tööle, kuid tähtajalise töölepingu alusel. Nende lepingud lõppesid 2004 aastal. Seega oli 2005 aasta alguseks ettevõttes 48 töötajat.

1.2.4 Aruande kokkuvõtte olulisemad tähelepanekud ja järeldused XIII lõige

- AS E-Arsenal nõukogu liikmetele tasu maksmine toimub vaatamata nõukogu liikmete osavõtule nõukogu otsuste vastuvõtmisel.

Viga tekkis, kuna tugineti teistele seadustele e Äriseadusele ja Riigi eraõiguslikes juriidilistes isikutes osalemise seaduse §24 lõige (4). Tänaseks on enammakstud summad tagastatud.

1.2.5 Aruande kokkuvõtte olulisemad tähelepanekud ja järeldused XIV lõige

- *AS E-Arsenal juhatajale, kes on ühtlasi Eesti Noorte Kommertskoja president, hüvitati aktsiaseltsi arvel lähetuskulud, kui ta osales noortekodade maailmakonverentsil Kopenhaagenis ja samuti Eestis korraldatud üritusel.*

Tegemist oli täienduskoolitustega. Töötajate s.h. ka juhatuse liikmete koolitamine ei ole vastuolus seadusega ega ebaperemehelik tegevus. Täpsemalt on teemat põhjendatud punktis 1.2.19.

1.2.6. Aruande punktis 2.1. I lõik
AS E-Arsenal 2003. a tegutsemise aluseks oli äriühingu poolt 2002. a moodustatud äriühingu pikaajalise arenguperspektiivi, tootearenduse ja finantseerimisküsimustega tegeleva ametkondadevahelise töörühma poolt koostatud dokument "AS E-Arsenal

strateegilised tegevussuunad" ning "AS E-Arsenal strateegia aastateks 2002–2005". Lähtudes strateegilistest eesmärkidest, pidi AS E-Arsenal käive viie aasta jooksul tõusma 50 miljoni kroonini aastas.

Antud lõigu juures tuleb lisada järgmist.
Nimelt ametkondadevaheline töörühm hindas 2003-2005 aasta Kaitsejõudude vajaduste mahuks AS E-Arsenal teenuste/toodete osas 30-37 milj kr aastas. Sellest tulenevalt püstitati eesmärk - AS-i E-Arsenal 2007 aasta käive peaks olema 50 milj kr.

1.2.7. Aruande punktis 2.1. II lõik
2003. a strateegilised eesmärgid jäid osaliselt täitmata. Plaaneritud käive – 21 mln krooni – suudeti täita ainult 72% ulatuses. 2003. a realiseerimise netokäive oli 15,084 miljonit krooni, sellest põhiteenuse netokäive, mis enamikus koosnes Kaitseministeeriumi tellimustest, moodustas 12,5 miljonit krooni ehk 83% kogu käibest.

Allakriipsutatud väidet on vaja täpsustada järgmiselt.
21 milj kr oli käibe eesmärgiks vastavalt 2002 aastal koostatud strateegia järgi. 2003 aasta alguses sai käibe eesmärki eelarves täpsustatud ja planeeritud käive oli 19,4 milj kr.

1.2.8. Aruande punktis 2.1. IV lõik
Faktiliselt oli ka see eesmärk üle paisutatud ega vastanud tegelikule olukorrale. Nii moodustas 2004. a 9 kuu AS E-Arsenal realiseerimise netokäive kokku vaid 6,8 mln krooni. Müügitulu kahanemine oli peamiselt tingitud kaitsejõudude-poolsest nõudluse vähenemisest AS E-Arsenal toodangule/teenustele ning tellimusmahtude kinnitamise pikaajalisest kestusest (esimesed tellimused tulid aasta teises kvartalis).

Täpsustuseks tuleks lisada, et 2004 aasta suve alguses selgus, et 2005 aastaks oli oodata lepinguid 2,0-3,0 milj kr eest. Sügisel selgus, et tellimuste maht Kaitsejõududelt jääb 2004 aastal 5,1 milj kr piiridesse.

1.2.9. Aruande punktis 2.2. IV lõik

Nõukogu istungitel küll konstateeriti, et müügitulud kahanesid seoses Eesti Kaitsejõudude tellimuste vähenemisega, kuid ei arutanud piisavalt põhjuseid, miks tellimused vähenesid ega suudetud leida olukorrast väljapääsu senisel moel tegevust jätkates. Nõukogu istungil 11.08.2004. a otsustati, et riigi omandis olev ettevõte AS E-Arsenal tuleb likvideerida aktsiate müügi teel.

Allakriipsutatud väidet tuleb täpsustada. Põhjused, miks käibed aasta alguses vähenesid said läbi arutatud ja olid selged. 2002 ja 2003 aastal toimus samuti jaanuarist-aprillini käivete vähenemine, sest uute lepingute sõlmimine Kaitsejõududega algas aprillist. Sellest lähtuvalt toimus käivete kasv iga-aastaselt II poolaastal.
Peamised küsimused 2004 aasta alguses olid:

1) missuguseks kujuneb käive Kaitsejõududest 2004 aasta II poolel

2) missugune on Eesti Kaitsejõududelt 2005 aasta eeldatav käive.
Kohe, kui selgusid eelnimetatud andmed (e. 2004 aastal oli oodata lisanduvaid lepinguid 5-6 milj kr eest ja 2005 aastal oli oodata lepinguid 2,0-3,0 milj kr eest), arutas nõukogu ja juhatus kujunenud situatsiooni ja olukorrast leiti väljapääs. Väljapääs tekkinud olukorrast formuleeriti nõukogu 11.08.2004 a koosolekul otsusena järgmiselt - „Riigi omandis olev ettevõte AS E-Arsenal likvideerida aktsiate müügi teel."

1.2.10. Aruande punktis 2.3 IV lõik
ASi E-Arsenal strateegilised eesmärgid olid ebareaalsed. Kaitseministeerium ei ole auditeeritud perioodil piisavalt suunanud ja kontrollinud ASi E-Arsenal tegevust nii otseselt kui ka nõukogu kaudu. Samuti ei ole aktsiaseltsi nõukogu ega ka juhatus suutnud leida võimalusi põhitegevuse kaudu parandada aktsiaseltsi finantsseisundit.

Allakriipsutatud väide on ebatäpne, kuna osa strateegilisi eesmärke auditeeritaval perioodil sai täidetud. (Vaata punkt 1.2.2)

1.2.11. Aruande punkt 3.1.1. viimane lõik

Riigikontrolli arvamusel ei ole Kaitseministeerium ega ASi E-Arsenal nõukogu ja juhatus rakendanud piisavaid meetmeid, hoidmaks müügitulusid planeeritud tasemel.

Allakriipsutatud väidet tuleb täpsustada. Vastavalt strateegilisele plaanile ja igaaastasele tegevusplaanile, oli vaja müügitulu suurendada pürotehnikas uute toodete arendamisega ja uutele turgudele sisenemisega ning samuti masinaehituses Eesti turule sisenemisega, mida ka tehti (vaata täpsemalt punktist 1.2.2.).
Tuleb tõdeda, et säilitamaks 2003 aasta käibetaset ei olnud tehtu piisav - Kaitseministeeriumi tellimused vähenesid 2004 aastal kiiremini, kui lisandus uutelt turgudelt täiendavat käivet. 2004 aasta juunis selgusid ka Kaitsejõududelt 2005 aastaks planeeritavad tellimuste mahud. Nõukogus analüüsiti olukorda ning juhtkond leidis, et edasine investeerimine ei anna soovitud tulemusi ja soovitas aktsiad müüa.

1.2.12 Aruande punkt 3.2. Kulud (kogu alapunkt).

Kulude oluline vähendamine eeldas AS E-Arsenal olulist reorganiseerimist. Oskustööliste suuremahuline koondamine tähendaks ettevõtte olulist reorganiseerimist. Kuna Eestis ei õpetata välja pürotehnikuid ja relvastuse remondi lukkseppi ei saa tööde ajutisel vähenemisel koondada pürotehnikuid, pürotehnik-koostajaid ja relvaremondi lukkseppi. Uute inimeste väljaõpetamine võtab aega 3-12 kuud ja on seotud suurte koolituskuludega. Samuti ei saa pürotehnikuid panna relvi remontima ja vastupidi. Tööde ajutisel vähenemisel ei saa koondada ka tehnoloogi, konstruktorit ja keemiainseneri, sest uute spetsialistide tööle võtmine ja välja koolitamine võtab aega 1-3 aastat. Nende töötajate koondamine tähendab praktiliselt ettevõtte tegevuse lõpetamist.

Administratsiooni kulud e. Üldhalduskulud ongi püsikulud ning ei ole seotud otseselt tootmismahtude muutusega. Üldhalduskulu oluline muutus on alati seotud suurte reorganiseerimistega.
Seetõttu ei pidanud juhatus ja nõukogu otstarbekaks vähendada 2004 aasta algul üldhalduskulusid ning viia läbi olulist reorganiseerimist. 2004 aasta kevad-suvel, kui oli selge ettevõte reorganiseerimise vajadus, pidasid nõukogu ja juhatus õigeks kooskõlastada reorganiseerimistegevus eelnevalt Üldkoosolekuga.

Osa kinnistust müüdi maha - nii oli strateegilises plaanis kokku lepitud ja antud kinnistu osa oli ettevõtte tegevuseks mittevajalik põhivara. Kinnistuosa müügist saadud rahaga plaaniti finantseerida uue lõhkematerjalitehase ehitust. Kuid 2004 aastal kujunesid asjaolud teistsuguseks ning seoses 11.08.2004 tehtud nõukogu otsusega, peatati ka uue Lõhkematerjalide tehase ehituse ettevalmistustööd. Kinnistu müügist saadud osa rahaga kaeti tekkinud käibevahendite puudust ning 2004 aasta lõpu seisuga on 5 milj kr paigutatud Ühispanga rahaturufondi osakutesse intressitulu teenima.

1.2.13 Aruande punkt 3.2 järeldused
Nii Kaitseministeerium kui ka ASi E-Arsenal nõukogu ja juhatus ei ole võtnud tarvitusele piisavaid meetmeid, et suurendada müügitulusid ja vähendada kulutusi. Negatiivseid rahavooge on kaetud kinnistu müügiga, mitte tuludega põhitegevusest.

Allakriipsutatud väitega ei ole nõukogu ja juhatus nõus ning põhjendused on toodud p. 1.2.12 ja 1.2.2.

1.2.14. Aruande punkt 3.2.1 III lõik
- *2004. a märtsiks planeeritud realiseerimise netokäive oli 501 998 kr, palgakulu oli planeeritud aga 525 300 kr, kusjuures juba ainuüksi planeeritud palgakulu ületab planeeritud netokäibe 23 302 kr võrra.*

Märts 2004 oli kuu kus praktiliselt kõik Tellimused Kaitsejõududest olid täidetud. Kuid uute lepingute sõlmimine algas alles aprillis 2004. Tööjõu kulude vähendamise võimalikkus on põhjendatud p1.2.12

1.2.15. Aruande punkt 3.2.1 viimane lõik
Kontrollimisel selgus et 2004. a märtsis toimunud koondamise käigus vabastati äriühingust töölt 11 töötajat. Koondamisele järgneva poole aasta jooksul on äriühingusse tööle asunud 22 töötajat. Koondatud töötajatest töötavad praegu äriühingus Elviira Shalk ja Svetlana Zujeva (viimane töövõtulepingu alusel, täites samu tööülesandeid, mida ta ka enne koondamist täitis). Eeltoodust võib järeldada, et reaalset koondamist korraldatud ei ole, näiteks 2003. a lõpuks oli E-Arsenali töötajate arv 60[2], sama arv töötajaid oli äriühingus ka käesoleva auditi korraldamise ajal.

[2] AS E-Arsenal 2003. majandusaasta aruanne

Täpsustuseks peab lisama, et 2004 aasta jooksul võeti tööle 22 inimest, kuid töölt vabastati 11 inimest. Koondatud töötajate hulgas olid põhiliselt pürotehnikud, koostajad, treialid ja freesijad (pürotehnikutel ja koostajatel puudusid oskused töötada CNC pinkidel ja teha lukksepatööd). Tööle võeti põhiliselt lukksepa ning CNC pingioperaatori ametikohale. Kuna aasta lõpus lisandus tellimusi, mille täitmisel oli vaja lisajõude, võeti osad töötajad sh ka koostajad tagasi tööle, nüüd siis kas tähtajalise töölepingu või töövõtulepingu alusel.
Nii Septembris kui ka Novembris oli kuu käive üle 1,5 milj kr, mis omakorda põhjustas ka suurema tööjõu vajaduse.

Töötajate arv 2004 aastal kuu lõpu seisuga.

Kuu	Jaanuar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember
Töötajate arv kokku kuu lõpus (põhikohaga, tähtajalise töölepinguga)	60	60	56	49	51	54	55	56	58	58	57	48

1.2.16. Aruande punkt 3.2.1.1.
AS E-Arsenal nõukogu liikmete töötasustamise kontrollimisel selgus, et tasu maksmine toimub vaatamata nõukogu liikmete osavõtule nõukogu otsuste vastuvõtmisel.

Nõukogu liikmed tunnistab, et tasud on makstud vastuolus Rahandusministri 23.12.2002 aasta määrusele nr 150. Vastavalt 20.01.2005 nõukogu otsusele on nõukogu liikmed tagastanud 2004 aastal enam makstud nõukogu liikme tasud.

1.2.17. Aruande punkti 3.2.2 II lõik.
ASis E-Arsenal ei ole töölähetusse suunamise käskkirjades märgitud töölähetuse ülesannet ja sageli ka päevarahade määra, samuti on välislähetuste puhul sihtkohana märgitud sageli ainult riik näit Soome, Läti, Saksamaa, Poola, aga mitte konkreetselt lähetuse sihtkoht.
Päevaraha ei olnud määratud 2 korral ja nendel juhtudel päevarahasid välja ei makstud. Tänaseks on käskkirjad sihtkoha ja ülesande osas täiendatud.

1.2.18. Aruande punkti 3.2.2 III lõik.
Ühepäevaste välislähetuste päevaraha määr on käskkirjas märgitud 500 kr. Lähtudes eelnimetatud määruse §-st 14, tuleb lähetuse päevaraha alammäära ületav summa ühepäevasel lähetusel maksustada tulumaksuga, seda aga tehtud ei ole.

Juhatus kinnitab, et ühepäevaste komandeeringute puhul makstud päevarahade maksuarvestustes tekkis tõesti viga. Tänaseks on viga parandatud ja kokku tuli 2003 ja 2004 aasta eest tasuda makse 1556 kr ja viivise intresse 3 kr.

1.2.19. Aruande punkti 3.2.2 V lõik
AS E-Arsenal juhataja J. Tümanok on Eesti Noorte Kommertskoja 2004. a president, samuti on ta pidevalt olnud tegev teistes Eesti Noortekodade organisatsioonides. Kulude kontrollimisel torkab silma asjaolu, et J. Tümanok osaleb Noortekodade korraldatavatel konverentsidel, vormistades seda kui töölähetust või koolitust.

Kommentaariks antud punktile:

- JCI Maailmakongress on juhtide ja liidrite täiendamise ning koolitamise üritus.
- Nõukogu oli sellest koolitusest teadlik.
- Kongressil esinesid maailmakuulsad lektorid nagu Dr. Kenneth Blanchard, Dr. Stephen Lundin ning võimalik oli osaleda 40-l juhtimisalasel seminaril.
- Tänu nimetatud üritusel osalemisele leidis AS E-Arsenal ühe uue rentniku, ühe allhankija ning loodi kontaktid tööstusseadmeid tootva suurettevõtte ostuinimesega ning talle esitati küllakutse.
- Pärnus toimunud konverentsil keskenduti müügikoolituses suhete võrgustikule ja juhtimises teemale „Lead with Passion".

1.2.20 Aruande punkt 4.1.4
Aktsiaseltsis ei tegeleta piisavalt ostjatele esitatud arvete õigeaegse tasumisega. Ostjad tasuvad arveid mitmekuulise hilinemisega või ei tasu hoopis.

Allakriipsutatud väide on üldsõnaline ja vajab täpsustamist. Valdavalt on võlgnikud rentnikud. Nendelt raha kättesaamiseks kasutatakse mitmeid erinevaid sanktsioone. Viivisnõudeid ei ole praktiseeritud, kuna see ei anna soovitud tulemust. Ebatõenäoliselt laekuvate arvete summa 2004 aasta lõpus on 59 840 kr.

2. Nõukogu seisukoht Riigikontrolli poolt aruandes nõukogule ja Ministrile tehtud ettepanekute osas.

Nõukogu tegi 11.08.2004 aastal otsuse ja samas ka ettepaneku Kaitseministrile lõpetada AS E-Arsenal tegevus ja võõrandada aktsiad. Vabariigi Valitsusse loa saamiseks on ette valmistatud kõik dokumendid ning antud üle Kaitseministrile.

Kui otsustatakse jätta AS E-Arsenal riigi omandisse, siis peaks

- Kaitseministeerium koostöös Peastaabiga ja AS E-Arsenal töötama uue äriplaani, vastates eelkõige küsimustele Miks? Mida? Kellele? Kuidas? Kus?

Nõukogu jätkab järelvalvet tulude suurendamise ja säästlike kulude tegemise üle ning samuti nõuab ka edaspidi infot tulude ja kulude vastavuse kohta.

Kuna praegused hooned ei sobi tootmistegevuseks, otsustas Nõukogu on juba aastal 2002 algatada Erika 4 detailplaneering, eesmärgiga krunt jagada ja võõrandada. Nõukogu andis

loa müüa osa mittevajalikust kinnistust AS-ile Faabula. Nõukogu ei andnud luba müüa teist osa krundist samal ajal AS Faabula tehinguga. Nõukogu teada on juhatus müünud kümneid mittevajalike tööpinke ja muud vara. Seda tegevust ka jätkatakse.
Täna tehakse kõik endast olenev, et jõuda Vabariigi Valitsuse otsuseni aktsiate võõrandamise lubamiseks. Seejärel tehakse kõik selleks, et võõrandada aktsiad Riigile kõige soodsamatel tingimustel.

3. Juhatuse seisukoht Riigikontrolli poolt aruandes juhatusele tehtud ettepanekute osas.

Juhatus on teinud ja teeb ka edaspidi koostööd nõukogu ja Kaitseministeeriumiga, et leida võimalusi tulude suurendamiseks. Selleks tegeletakse aktiivselt metallitööde müügiga nii Eestis kui ka Põhjamaades. Et suurendada pürotehniliste toodete müüki (selleks on vaja kindlasti ehitada uus Lõhkematerjalide tehas), luuakse kontakte ettevõtetega Soomes, Rootsis ja Inglismaal. Juhatus ei näe võimalust suurendada oluliselt müügitulu Eesti Kaitsejõududelt, ilma et lisanduks täiendavaid tegevussuundi. Juba praegu on AS-il E-Arsenal 4 tegevussuunda ja nende lisandumine killustaks ettevõtte tegevust ja raskendaks organisatsiooni juhtimist.
Samas ei näe juhatus võimalust eksisteerides Riigi aktsiaseltsina edukalt konkureerida tsiviilturul välismaiste tootjatega. Tulenevalt Riigi õigustatud vajadusest kontrollida riigi omanduses olevaid organisatsioone, on kehtestatud mitmeid seadusi, mis piiravad Riigi omanduses olevate ettevõtete vabadusi, tekitades lisakohustusi ning lisakulusid (Riigihangete seadus, Riigi Raamatupidamise üldeeskiri jne). AS-i E-Arsenal suurusel väikeettevõttel (mille käive on kuni 17 milj krooni) vähendavad eelnimetatud asjaoludest tekkivad kulud oluliselt konkurentsivõimet.

Juhatus teostab 2004 aasta tulemuste põhjal kõigi rendilepingute analüüsi ja esitab selle aruande ka nõukogule.

Juhatus ei hüvita ka edaspidi kulusid, mis ei ole seotud ettevõtte tegevusega.

Juhatus analüüsib ostjatele, tellijatele ja rentnikele esitatud arvete tasumist, inventeerib ebatõenäoliselt laekuvaid nõudeid arvete kaupa ning viib korrektuurid sisse 2004 majandusaasta aruandesse. Kasutatakse jätkuvalt sanktsioone tähtaegselt tasumata arvete sissenõudmisel. Rentnike puhul kasutatakse jätkuvalt kõiki seadusega kooskõlas olevaid lepingus lubatud sanktsioone. Juhatus kaalub viivisnõuete esitamist.

Juhatus lähtub ka edaspidi kulude planeerimisel majanduslikust otstarbekusest ja säästlikkusest, kuid samuti ka ettevõtte tegevuse erisustest ning volituste piiridest.

Juhatus täpsustab kulude ja tulude analüüsimise korda, delegeerides enam vastutust osakondade juhtidele ning juurutab täpsema kulude jagamise korra. Täiustatud on plaanilise ja tegeliku omahinna arvestamise ja analüüsi ning ressursside kulutamise analüüsi korda.
Aruandes tehakse juhatusele ettepanek viia miinimumini põhitegevusega mitte seotud kulud, st kulusid, mis on seotud rendi tegevusega, Erika 4 kinnisvara arendamise ja

paljude teiste oluliste kulutustega. Seda soovitust ei saa täpselt järgida, vaid tuleb kaaluda iga kulutust tema otstarbekuse seisukohalt.

Töölähetuste vormistamine on muudetud ja lisatud ka aruande perioodil tehtud käskkirjadele lähetuse täpne eesmärk. Raamatupidajale on selgitatud päevarahade maksustamise korda. Ei hüvitata kulusid, mis ei ole seotud ettevõtte tegevusega.

Materiaalse vastutuse leping laohoidjaga on sõlmitud.

Vastuolu leidmisel põhivaraarvestusel, viiakse see vastavusse kehtiva seadusandlusega.

Inventuur kõigi varade osas teostati 2005 aasta alguses.

Lugupidamisega

Jüri Tümanok
Juhatuse esimees

Andrus Märtson
Juhatuse liige

Tanel Ringo
Nõukogu esimees